

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. III. Quale vitium in Rhetoricâ cœlesti sit, animi evagatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

deatur. Viam tam promptè nos Deo, quam nobis Deus, obedi- diamus. Quam beati essemus omnes, addit Salvanus, si quam promptam erga nos Dei audientiam legimus, tam promptè ipsi Deum audire vellemus.

Quanta hæc orationis potentia, Deum sibi habere obedientem! Talis erat oratio beatorum Dominici & Francisci, qui plerumque statim, quod petissent, factum viderunt. Talis Bernardi, qui tor ægris pane consecrato sanitatem reddidit. Talis Francisci de Paulâ, qui per aquam pedes tulit illos, & cum transvectionem negaret portitor, calcavit fluvii terga in famulatum subeunte naturâ. Talis Elisabethæ Principis, quæ uni suorum aulicorum vehementissimum de noxâ dolorem impetravit. Talis Scholasticæ virginis, quæ cælum ut subitas pluvias effunderet, exoravit. Tales hodièque sunt orationes amicorum Dei; vim Deo faciunt, quod petunt, impetratum auferunt.

Diogenes Philosophus oratores vocitabat ter homines. Nam uti eum, qui nec facundus, nec humanus, nec doctus est, hominem esse negamus; ita is qui & disertus, & effabilis, & eruditus est, ter homo dici potest. At profectò quisquis rectè orare novit, & facundiam, & humanitatem, & doctrinam insigniter ostendit, proinde ter homo, dici poterit, ut qui non solum hominibus, sed & cum Angelis, cum divinis omnibus, cum Deo loqui didicerit, Rex Pyrrus gloriari solebat, plures urbes imperio suo additas oratione Cynæ Legati, quam suis armis. Oratio Christiani vera, & cælum expugnat, & Deum ligat.

Æquissimum igitur est, ut cælestem hanc Rhetoricam, quæ non solum lucrosissima & utilissima, sed & potentissima est, nemo non summis studiis condiscat. De oratione longè verius quam, de pecuniâ dixerim: Orationi obediunt omnia.

CAPVT III.

Quale vitium in Rhetoricâ caelesti sit animi evagatio?

De quo Zachar. Lippe-rio 24. Scipio.

Psal. 140. Quid oratio attentata exigit.

1. Cor. e. 3. v. 16. & seq. & 2. Cor. e. 6. v. 19. & 2. Cor. e. 6. v. 16.

Gerardus in Pannoniâ Cannadiensis Antistes templa complura condidit, & quantum facultates permiserant, ornavit. Hic ipse in æde D. Gregorii aram posuit Matri Domini, cui thuribulum argenteum & duos senes assignavit, qui singulis horis Catholico ritu thus adolent, ut cæremonis istis precandi studium tantò magis incalcesceret.

Regius vates cælestium oratorum disertissimus David: *Dirigatur, inquit, oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo.* Tam succinctè quam artificiosè complexus est hoc carmine Rex Hebræus, quidquid oratio attempta exigit. Primum est thymiama ipsum, huius, galbanum, onyx, stactæ mastiche. Oratio, si vera sit, Fidem, Humilitatem, Charitatem, Fiduciam, Patientiam poscit.

Alterum; Thymiama templo sacrum erat, in Sancta Sanctorum inferendum. Humanus animus templum est, & Dei domus. Tarsensis Ecclesiastes id affirmans: *Templum Dei sanctum est, inquit, quod estis vos.* In huius templi adytis thymiama orationis incendendum.

Tertium; Summus Sacerdos thymiama obtulit: Omnes nostræ actiones & orationes omnem promerendi & impetrandi vim obtinet ab humanæ gentis Summo Pontifice Christo. Hinc Ecclesia rectissimè orationibus omnibus clausulam hanc apponit: *Per Christum Dominum nostrum.*

Quartum, Thymiama ignis emigat. Si carbones non vivant & candeant, nullus emergit odor, & si plenas thuris manus in eas excutias; ita prorsus oratio

A frigida, oratio nulla est, quam ignis Spiritus non accendit; si desit ardor orantis, desit anima orationis.

Quintum; *Dirigatur, inquit, oratio mea, sicut incensum.* Ante omnia sit orantis finis sincerus, intentio recta, jugis attentio. Est, qui orat, ut spectatores aut laudatores habeat: Est, qui orat, dum aliò mens evolat: est, qui orat, & interim ab oratione aliena tractat; horum oratio reverà non dirigitur, sed ut fumus à vento avehitur, & dissipatur.

Cum igitur decretum nobis sit agere de oratione attentâ, hoc quidem capite explicabimus, quid sit animi evagatio, malæ orationis principium.

§. I.

DE oratione locuturi, principio, putem, rectè quaerimus: *Quid est oratio?* Damascenus ad quæ- sitionem: *Oratio, inquit, est mentis elevatio ad Deum.* Vnicuique nobis Augustinus pro mille sit, qui ad rem, *Oratio Augusti, inquit, locutio est ad Deum: Quando legis, Deus tibi loquitur; quando oras, cum Deo loqueris.* Igitur oratio est animæ cum Deo colloquium & conversatio.

Balthasar Alvaresius vir admodum religiosus, orationem actionem describens, dicere solebat: *Oratio, est spiritum suum ad Deum elevare, eique res suas omnes familiariter, magnæque cum reverentiâ communicare; & majori cum fiducia quam ullus filius erga matrem suam habere potest: & ibi omnia sua, pretiosa & vilia, parva & magna cum suo magistro ac Domino conferre; cor suum aperire, illudque totum ita effundere, ut nihil intus remaneat; illi bona & mala, peccata & desideria, labores tuos & requiem aperiendo, sicuti solet amicus cum amico cui fidit.*

Atque hoc est, quod codices divini suadent, effugere sicut aquam cor suum in conspectu Domini. Ut aquam, ajunt, non ut oleum, cujus pars adhæret vasis.

Ergo cogitationes omnes, cor totum à seipso velut emigret in Deum. Si sic precaremur, evagationes animi non metuendæ forent. Oratio è cordis penetralibus emergens, homines latens, soli Deo patens, gratissima, & efficacissima est. Hæc docet simplicissimè ac sincerissimè cum Deo agere, & arcanum illud colloquium optimis affectionibus distinguere. Plurimum refert vel semel saltem in die, ratione quâ dixi, se Deo commendare, suam divinæ voluntati agglutinare, perseverantiam ad supremum usque halitum efflagitare. Hic talis Orator quotidie seipso melior evadit. Quidquid de illo sentiant homines, seu delirum, sive iracundum, seu futurum judicent, gratus Deo sanctusque erit.

Sed obsecro, duos optimos Oratores cum Deo loquentes attendamus, Abrahamum, & David Regem. Abrahamus: *Loquar, inquit, ad Dominum meum, cum sim pulvis & cinis.* Exordium sanè præclarum, & conciliandæ benevolentiae aptissimum. Sed audiamus quam dictioni suæ narrationem, quam confirmationem attemperarit. *Descendunt volucres super cadavera* (inquit sacer historicus) *& abiebat eas Abraham.* Quid hoc rei? Quod novum istud dicendi genus, victimam ab avibus tueri? En Rhetor iste in actu exercitio, ut scholæ loquantur, & reipsâ monstrat, quid in oratione maxime necessarium sit, nisi ut aves infestas pelle, animum ab evagationibus defendere. Pessimè facit, incassum orat, qui in has curas non vigilat.

Rex David in divinis colloquiis pænè assiduus: *venit servus tuus cor suum, inquit, ut oraret ad te oratione hac.* Animus meus variè huc illuc vagatus quoniam non fuit domi, veluti columba socias secuta & seducta: tandem rediit ad suum columbarium hæc avis, mens mea malè peregrinata domum repetiit. Quando igitur me ipsum inveni, nunc orabo, nunc colloquar cum Deo: nam inveni cor meum, quod à me fugere solet,

Damasc. l. 3. de fide c. 4.

Aug. in Ps. 84. mibi quitur; quando oras, cum Deo loqueris. Igitur oratio est animæ cum Deo colloquium & conversatio.

In vita Balth. Alvares. in var. c. 52. §. 1. mibi pag. 171.

Gen. c. 18. v. 27.

Gen. c. 15. v. 11.

Animi ab evagationibus defendere in oratione est necessarium.

2. Reg. c. 7. v. 27.

let, sed ego velut fugitivum sequor, & domum reduco.

§. II.

Matt. c. 6. v. 6.

D Ivinus Rhetoricæ Magister Christus saluberrimè præcipiens: Tu autem, inquit, cum oraveris, intra cubiculum tuum, & clauso ostio ora patrem tuum in abscondito. Aperto sanè ostio, vana & otiosa oratio si ad pectoris tui conclave liber omnibus pateat ingressus, celsa orare, celsa, aut prius fores obliera: ostio clauso docet orandum præceptor è caelo. Ad rem Augustinus: Cubile nostrum est, inquit, cor nostrum: ibi tumul-

Aug. 10. 8. in ps. 35. mibi pag. 107. & in psalm. 141. pag. 669.

Ephes. c. 4. vers. 27.

tu patimur male conscientia, & ibi requiescimus, quando bona conscientia est. Ibi est cubile, ubi nos Dominus Iesus Christus jubet orare. Tentator non cessat pulsare, ut irrumpat; si clausum invenerit, transiit. Ideo Apostolus, quia in nostris potestate est ostium claudere, ostium cordis non parietum, ibi enim & cubiculum quia ergo in nostrâ potestate est hoc ostium claudere. Neque detis, inquit, locum diabolo. Etenim si intravit & possidet, attende, quia tu negligenter clausisti, aut claudere neglexisti. Quid est autem claudere ostium? Hoc ostium tanquam duas habet valvas, cupiditatis, & timoris. Aut cupis aliquid terrenum, & hac intrat; aut times aliquid terrenum, & hac intrat. Timoris ergo & cupiditatis janua claudere contra diabolum, aperi ad Christum. Quomodo ipsa valvas aperis ad Christum? cupiendo regnum celorum, timendo ignem gehennarum. Per cupiditatem scelesti diabolus intrat, per desiderium vite æternæ Christus intrat. Per timorem panarum temporalium diabolus intrat, per timorem ignis æterni Christus intrat.

Psa. v. 6.

Ergo Deus, ut idem Augustinus asserit, in ipsis rationalis animæ secretis, qui homo interior vocatur, querendus & deprecandus est. Sacrificate sacrificium justitie, & sperate in Domino. Vbi pures sacrificium justitie sacrificari, nisi in templo mentis, & in cubilibus cordis. Vbi autem sacrificandum est, ibi & orandum. Fors autem diximus, esse omnia temporalia & visibilia, quæ per ostium, id est, per carnalem sensum in cogitationes nostras penetrant, & turba vanorum phantasmatum orantibus obstrepunt. Claudendum est ergo ostium, id est, carnali sensui resistendum, ut oratio spiritalis dirigatur ad Patrem, quæ fit in intimis cordis. Idem asserunt, quotquot è præceptoris hujus scholâ prodierunt.

Aug. 10. 1. l. de Magistro cap. 1. pag. 232. Idem 10. 4. l. 2. de serm. Domini in Monte c. 3. pag. 347.

Deut. c. 4. v. 29.

Ita Moses in rupe Taboreâ ad arcanam cum Christo colloquutionem admisit: Cum, ait, quaeseris ibi Dominum Deum tuum, invenies eum: si tamen toto corde quaeseris eum, & totâ tribulatione anime tuæ. Ita Hieremias vates Numinis vicem exhibens: Quæris me, ait, & invenietis, cum quaeseritis me in toto corde vestro. Ita & Principes Apostoli Petrus & Paulus præcipiunt: Orationibus instate, vigilantes in eis. Esote prudentes & vigilate in orationibus. Res maximi momenti, captopter tam serò commendata & præcepta.

Hier. c. 29. v. 13. Coloss. c. 4. v. 13. 1. Pet. c. 4. vers. 7.

Quid Oratio sit, satis liquet: Quid autem est mentis evagatio? Inanis, ut videtur, quæstio. Sed hujus generis plura sunt, quæ non tam queruntur ut ignota, quàm ponuntur ut magis observanda. Hominem contemplanur oculis, & tamen quaerit Logica & Physica, quaerit Theologia: Quid est homo? Philosophi, animal rationale, ajunt, esse hominem. Longè aliter Theologi, quibus homo est ipsa inconstantia, cum Iobbo teste, nunquam in eodem statu permaneat.

Si globus in summo monte incipiat ruere præcipientem cursum non sistit, dum ad montis radices devenit; at verò globus terræ immisus, nil fugæ molitur: cor humanum volubili globi simillimum, nisi Deo altitius sese immergat, cadendi ac præcipitandi finem non inveniet, usque & usque volvetur præcipiti fugâ.

§. III.

Quid sit evagatio in oratione.

Quid igitur est in precibus evagatio? Mobilitas & inconstantia animi. Incipimus quidem cum

A Deo loqui; mox avertimus nos, & cum catello aut aliâ re obviâ pueriliter jocamur.

Fuit pictor, qui hanc animi evagationem ita subjecit oculis: Christus in cruce pendentem pinxerat. Ante hunc duo quidam submissis genibus precabantur. Ex ore primi unica eaque rectissima ibat linea ad Christum crucentum latus. Ab ore autem alterius plures excurrabant lineæ, ista quidem in campos, ubi messis, venatus, agricultura; illa in cellam vinariam descendebat, ubi vinum, butyrum, pomi genus varium; hæc subibat hypocaustum, ubi cum liberis uxor; alia stabulum penetrabat ad equos; una etiam museum ingrediebatur ad syngraphas, codicillos, numarias tesseras, aliâsq; litteras lustrandas.

En, quæso, maximam orantium diversitatem. Primus ille, non malus Rhetor, orationi ceptæ inhærebat, nec interruptum deserebat opus: Christum cogitabat, Christum orabat, Christus omne illius pectus occupabat. At verò alter domi non erat, cor suum non habebat apud se; diversis quinque locis agebat, Rhetor pessimus, pessimâ illius oratio. Non enim aves, uti Abraham, abigebat; cor suum, uti David, non inveniebat. Hinc vel oculis fit fides, quàm grave sit vitium, mentis inter precandum evagatio.

Hinc etiam facillimum erit intelligere, quàm diversâ ratione Dominicam orationem pronuntiemus. Sunt, qui eam per saltus proferant, quædam transiliendo, alia prætermittendo.

In Brabantia, quod vetus scriptor memorat, caco-dæmon virginem Nivellanam miserè ac diu vexavit. Interrogatus hospes hic ærcinus, num orationem Dominicam nôisset? Optimè ajebat, scio. Ergo, recita, dixerunt, qui adstant. Audite saltantem Rhetorem; ita præcabatur diabolus: Pater noster in cælis, nomen tuum, fræ voluntas & in terrâ, panem quotidianum hodie, debita nostra debitoribus nostris, nos à malo. Dixi & unâ cachinnum tollens: Ecce, inquit, ita vos orationem vestram dicere soletis.

Istudne, Christiani, patimur sic à dæmone nos ridenti, nec injuriâ? Sunt, qui orationum verba celeritè percurrant, syllabas extremas devorent, integras subinde voces glutiant, nec tam orent, quàm multa simul deblaterent. Tractim, ô boni, & lingua non præcipitante precandum. Sed hos suo loco tangemus.

Sunt, qui precibus fanda infanda misceant. Orationem Dominicam auri amans & avarus sic recitat: Pater noster qui es in cælis. Nondumne adest, qui pecuniam tulerit? Sanctificetur nomen tuum. Vsurâ quincunx nimis exigua est; bes centesima placet. Adveniat regnum tuum: Adjecto tamen bono pignore. Fiat voluntas tua sicut in caelo & in terrâ. Nimis multum devorat mea familia. Panem nostrum, quotidianum da nobis hodie. His sumptibus tu tolerandis vix ero. Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Illum hostem meum in malam pessimam crucem. Et ne nos inducas in tentationem. Cras apud generum meum con-viva ero, ita parvam vino meo. Quæ hæc oratio, quinam intercalares versus isti?

His talibus suspiriis & gemitibus preces nostras distinguimus.

§. IV.

N Arrat Humbertus, fuisse hominem bonæ mentis. Hic cum fortè fortunâ templum transfiret, asino vehens descendit, & jumento ad templi fores alligato, ingressus est, ut iter suum impensius Deo commendaret. Dum precatur, antequam orationem Dominicam semel duntaxat absolveret, plurima occurrunt à precibus aliena. Illud præcipue: Quid si aliquis jumentum solvat, & clam abducatur? quomodo vix reliquum confecerim? sed & illud cogitavit: Me miserum,

Cæsar Hist. barb. l. 3. c. 6. de miraculis sui vi.

Humbertus Regul. s. August. c. 6.

serum, asinus meus precari me non sinit. Egred. A
sus igitur hoc jam egit, ut asinum venderet: sa-
tius esse ratus asino carere, quam offensum habere
Deum.

Isidorus Pelusota hominem istum censet audacis-
simum, qui Deum patrem appellat, & nil minus facit,
quam quod decet filium. Dicit quidem: *Sanctificetur
nomen tuum*; ille ipse tamen quotidie, & horis paene
singulis divinum nomen verbo violat. *Adveniat regnum
tuum*; cogitationes interim impurissimas, Venerem
& orcum oleas, in animo nutrit. *Fiat voluntas tua.*
Ipsa nihilominus sui sensus & cerebri homo vix un-
quam vult, quod vult Deus. *Panem nostrum quodi-
anum da nobis hodie*: cum tamen infatiabilis sit vorago,
nec victum quaerat, sed opes & divitias, & datis à Deo
utatur contra Deum. *Dimitte nobis debita nostra, sicut &
nos dimittimus.* Impudentissimus mortalium veniam
petit, ipse inexorabilis perstat, & vel digitulo ictus,
ignem vomit, gladium fringit, paribulum minatur, B
in minimas laevit injuriolas. Et ne nos inducas in tenta-
tionem, sed libera nos à malo. *Resum* teneamus amici: hic
homo vult à malo liberari, nullam interim mali aut
peccati occasionem vitat. Non nescit, quo loco pu-
dicitia, quo sobrietas, quo castitas periculum adeat, id
tamen non declinat: Ludit & jocatur cum Deo. Ita
oramur, & simul nescio quae somniamus. Psalmos per-
curramus, orationem Dominicam aliquoties rapimur
convolvimus. Quaerat quis non immerito: Quid ora-
sti? Nescimus ipsi, imò dubitamus, an dixerimus, quae
diximus.

Adversus hos oratores Deus jam olim gravissimè
quaestus per Isaiam: *Appropinquat populus iste ore suo, in-
quit, & labiis suis glorificat me, cor autem ejus longe est à me.*
Christus Dei filius idem per Matthaeum queritur: *Pop-
ulus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est à me.*
Luscina inter complures corvos non potest placere
cantu, lingua inter tot animi evagationes placere non C
potest oratu.

Fit nonnunquam in pagis, ut unicus, iudi modera-
tor inter duos tresve solum puerulos stet ad grand-
pulpitum, sacerdoti respondeat, hymnum Angelor-
um, & Apostolorum symbolum cantet. Hem quam
insuavis Musica! sed longè insuavior est illa, cum
lingua sola labris tantum adjutantibus orat, aut can-
tat; lingua velut organum Musicum est, addendum
cor, aliàs rusticanus ille laborum ac linguae concen-
tus, Deo minimè probabitur.

§. V.

*Bellarmin. in
Ascens. me-
ris in Deum
gradu 14. c.
2. mibi pag.
321.* Miratur è purpurato senatu Bellarminus Theo-
logus, quomodo DEVS rem tam indignam to-
leret: *Ecce, inquit, loquimur cum Deo; & statim ab
imaginatione ad alia cogitanda trahit, & ergo Deo verti-
mus. Quis nostratium dominorum ferret famulos suos se-
cum loquentes, cor immò se neglecto ad famulandum cum
conservis averti?*

*Aug. 10. 8.
in psal. 84.
ante med.
mibi pag.
385.* Idem admiratus Augustinus: *Tolerat Deus, inquit,
tot corda precantium, & diversas res cogitantium. omitto
dicere, & noxias; omitto dicere aliquando perversas & ini-
micas Deo: ipsas superfluas cogitare injuria est ejus, cum quo
loqui cœperas. Oratio tua locutio est ad Deum. Attentionem
Deus & diligentiam in rebus omnibus amat, maximè
verò in precibus. Quis enim est homo, ait idem Augu-
stinus, cum quo si amicus ejus cœperit colloqui, & noluerit ille
respondere colloquutioni ejus, & viderit eum averti à se, &
aliud loqui ad alium, qui hoc ferat? Aut si forte interpelles ju-
dicem, & constituas eum loco, ut te audiat, & subito, cum ad
eum loqueris, dimittas eum, & incipias fabulari cum amico
tuo, quando te tolerat? Vir quidam sanctus seipsum
admiratus: Ah Domine, inquit, quantum patior,
cum stans in oratione cogito de caelestibus, & sta-*

Idem ibid.

tim se mihi offert integer cogitationum carnalium
exercitus?

Idcirco quod Ephrem monet: *Arguat seipsum ho-* Ephr. 10. 2.
*mo; & ipse sibi dicat: Vis loqui cum Deo? attende de panoplia
sis. Vis audiri? teipsum prius, quid loquaris, audi. spirituali.*
Nec sic properes, ne frustra ores.

Turpissimum est, si quis profiteatur se scribam, ver-
sus tamen flexuosos & curvos pingat, plurimas lituras
faciat, charum atramento spargat, multa eradat; &
paene plura delcat, quam scribat. Hic scriba imperiti-
simus, est homo in oratione non attentus. En lineas
curvas & inaequales, en characteres deformes, en tot
alienas, tot impuras cogitationes, en tuam orantis osci-
tantiam; nam dum oras modò circumspicis, modò
garris, modò dormis, sic magnam partem deles, aut
eradis, quod scribis.

Monitum vetus & optimum est: Agenda bene age.
Quod hic cum primis valeat, *Vis orare? rectè ora.*
Non linguam solum, sed & animum ad preces evo-
ca. Augustinus id præclare docens: *Cum laudatis
Deum, inquit, totum laudate, cantet vox, cantet vita, can-
tent facta. Totum Deum laudate. Noli bonæ cantinelæ
tuæ obstrepere moribus malis. Oratio bona, sed mala
est evagatio in oratione. Ideo Cyprianus serio com-
mendans: Incumbere, inquit, ad preces toto corde debe-
mus; nec quidquam hinc animus, quam id solum cogitet, quod
precat. Quæ autem segnitie est alienari, & capi inepris co-
gitationibus & profanis, cum Dominum deprecari, quasi sit
aliud, quod magis debeas cogitare, quam quod cum Deo loqua-
ris? vis Deum esse memorem tui, cum tu ipse memor tui
non sis? Maxima pars orationis, attentio.* Cyp. lib. de
orati.

CAPVT IV.

Evagationum animi quanam origines sint
remota?

Hebraeus vates Elias (quod Regum fasti memo- 3. Reg. 18.
rant) cum Baalis sacrificulis, sacrificando cer- 2. 32. C
tans, edificavit altare in nomine Domini, fecit, ut aqua du- 199.
ctum in circuitu altaris, in quo ligna coeposuit, divisit, mem-
bratim bovem lignis imponendum. Jussitque omnem victi-
mam perfundi aquis tertium. Ipse demum Elias ho-
locaustum oratione animans: *Domine Deus, inquit, ostē-
de hodie, quia tu es Deus Israël, & ego servus tuus. Exaudi me,
Domine, exaudi me. Mox ignis supernè ruit, & victi-
mam cum lignis & saxis consumpsit. Hoc altari E-
liæ Academia quædam pro insignibus suis vivit, cum
inscriptione LITATVR. Inferius adjectæ voculae,
NON ALIVNDE.*

Hac profectò imagine oratio, de qua loquimur,
insigniter ob oculos constituitur. Cor hominis or-
antis est altare: Lingua preparatio ad orationem.
Victima, oratio pla. Desfluentes aquæ, cogitatio-
nes alienæ, sed repulsæ. Ignis, orandi ardor. Hinc
è cælo accensus aquas exorber. Ita LITATVR hoc est, per
consumptis Evagationum aquis. Diximus superiori scilicet sacro
capite, quid sit animi Evagatio, seu usitata voce, Di-
stractio. Iam porrò illarum quinque origines, quas
vocant, remotas, declarabimus.

§. I.

Mentis inter orandum evagationes, minus qui-
dem venustâ, sed certè propriâ voce Distrac-
tiones dicimus. Hæ namque sunt, quæ miseram
mentem, velut Metium Suffetium quadrigis in mil-
le partes distrahunt. Hoc igitur minus Latium, sed
huic rei magis congruum vocabulum non asperna-
bitur.